

Původní osada vznikla na obchodní cestě vedoucí z Čech přes Bílinu a Krušné hory do Německa. Severozápadně od dnešního kláštera stál opěrný bod, snad dřívější hrad. Český název Osek (německy Ossegg) pochází z obecného pojmenování osek. Tak se nazývalo místo, kde byly shromážděné kmeny získané mýcením lesa. Z vlastního jména tehdejší osady nám tam z minulosti probleskuje skutečnost, že při budování hradu a podhradí musela být část lesa vykácena.

Rychlý rozvoj oblasti byl nepochybně ovlivněn mocenským vzestupem rodu Hrabišiců. Jako první z nich se po polovině 11. století objevil Kojata, který patřil k významným členům dvora knížete (od roku 1085 krále) Vratislava II. a byl správcem přemyslovského hradiště Bíliny. Ačkoli patřil k panovníkovým oblíbencům, dostal se s ním v roce 1068 do konfliktu, neboť podporoval volbu jeho bratra Jaromíra za pražského biskupa. Vratislav se obával posílení moci dalšího Přemyslovce a prosazoval při volbě svého kaplana Lance. Jaromír byl přesto biskupem zvolen. Kojata patřil k hlavním strůjcům panovníkova neúspěchu. Také si nedělal nejmenší iluze o svých dalších vyhlídkách a urychleně z dosahu knížecí moci uprchl.

Hrabišicové však neupadli v zapomnění. V průběhu 12. století hájili Kojatovi potomci nadále přemyslovské zájmy na česko-saském pomezí jako bílinští kasteláni, tj. zástupci pražských knížat v celé oblasti. Současně svým významem přerostli okruh provincie, kterou spravovali. Zakladatelem rodové moci se stal Hrabiše. Ten v letech 1188-1197 zastával úřad nejvyššího komorníka, tedy zastupoval panovníka v době nepřítomnosti v zemi. Hrabišův bratr Slavko pak v tomto úřadu působil i za Přemysla I. Otakara. Společenský vzestup dával najevo tím, že si vytvořil vlastní družinu a šlechtický dvůr, v čele s vladařem (villicus), dále jídlonošem, číšníkem a celníkem.

Svého panovníka napodobil i jinak. V roce 1196 vznikl pod patronací opatství ve Waldsassenu cisterciácký konvent a Slavko jej usadil na svém panství.

Jeho syn Bohuslav patřil k oblíbencům krále Václava I. a jako nejvyšší komorník jej v době nepřítomnosti v zemi zastupoval. Ještě proslulejším se stal Bohuslavův syn Boreš II., který v letech 1240-1250 vybudoval asi 2 km severovýchodně od Starého Oseka nový hrad, nazvaný podle tehdejší módy německým pojmenováním Riesenburg, obrovský hrad. Rozkvět nového panského sídla dal podnět k rozvoji nového podhradí, Rýzmburka, zvaného dnes Hrad Osek.

Boreš II. Hrabišic sloužil věrně Václavu I. i v době, kdy proti němu vypuklo šlechtické povstání vedené následníkem trůnu Přemyslem. V roce 1248 Hrabišic královici porazil a donutil jej jednat s králem. Po smrti Václava I. dal Přemysl Otakar II. Boreše uvěznit a zabavit část jeho statků. Později jej však omilostnil. Když se Boreš významem roku 1260 v bitvě u

Kressenbrunnu, v níž Češi porazili uherské vojsko, přijal jej král na milost. Boreš však na své ponížení nezapomněl. V roce 1276 se ve sporu Přemysla Otakara II. s německým císařem Rudolfem postavil na stranu Habsburka.

Jeho syn Bohuslav a další nástupci již používali přídomku z Rýzmburka. Na Bohuslavově listině z 10. února 1315 je přivěšena pečeť, na níž je zobrazen Borešův erb. Na šikmo nakloněném štítu drží ruka hrábě o sedmi zubech (proto Hrabišici). Rytířskou helmu nad štítem zdobí jako klenot orlí křídla, po obou stranách pak ratolesti a kříž s nápisem Secretum Borsonis Risembori.

Ve 14. století majetková država Hrabišiců pomalu upadala a v první polovině 16. století Hrabišici vymřeli. Jejich bývalý majetek, mocný hrad Rýzmburk, zůstal v rukou Míšňanů. Když vypukly husitské války, patřil k nedobytným opevněným základnám míšeňských vévodů.

Teprve za vlády krále Jiřího z Poděbrad a jeho zásluhou, připadl hrad Rýzmburk roku 1459 zpět k české koruně.